

Memurların Durumu Devletimize Yakışıyormu?



Emeklilikte yaşa takılanların, yaşla ilgili mağduriyetlerini önemli ölçüde kaldıran 7438 sayılı kanun Mart 2023'de yürürlüğe girdi. Doğal olarak hazırda bekleyen 2 milyona yakın vatandaşımız Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) hemen başvuruda bulundu. Büyük bir yığılma, işgücüne orantısız talep ve huzursuz sesler yükseldi. Şimdiye kadar dikkatleri çekmeyen memur sorunları SGK özelinde mercek altında belirdi.

SGK'nın yüzde 50 norm kadro eksiğiyle çalışması, KPSS atamalarında kendi branşında bekleyen mezunların yok sayılması, 4001 kodu yüzünden gelerek pervasızca kadro yakan fırsatçıların istismar alanına dönüşmesi, memurların neredeyse asgari ücret seviyesine inen taban maaşları ve düşük mesai ücretlerinin hoşnutsuzluğu, aynı kurumda çalışan işçi kadrolu personel ile aralarındaki görev/ücret uygunsuzluğu, 666 sayılı KHK sonrası azaltılan haklarının geçmeyen acısı ve buna benzer daha nice ayrıntılı sıkıntılar var.

Bu yazımda SGK dışında diğer kamu personelinin de yüzleştiği sorunlara dikkat çekmek istiyorum.

En başta maaş sorununu dile getirmek lazım. Çok değil bundan 8 yıl önce 2015'de vasıfsız işçiler için ödenecek en düşük maaş yani Asgari Ücret 1.000,54 TL iken ortalama memur maaşı 2.407 TL idi. Yani 2,41 kat fazlasıydı. 2023 yılına geldiğimizde 8.506 TL'ye yükselen asgari ücret karşısında, memur maaş ortalamasının 11.848'de kaldığını ve aradaki farkın da 1,39'a kadar gerilediğini görüyoruz. Bu rakamlar bize bütün memurların alım güçlerinin gerilediğini, eğitim ve deneyimle kazandıkları, KPSS gibi zor sınavlardan güçlükle seçilerek geldikleri kadroların emek değerinin iyice düştüğünü gösteriyor! Kaldı ki Yardımcı Hizmetler Sınıfı gibi memurların durumları daha da fena facia halini aldı! Önceden taşeron şirket işçisi olarak çalışan bazı kardeşlerimiz 2018'den itibaren kadrolu Sürekli İşçi olmaya başladığında ve İş-Kur üzerinden yenileri atandıklarında kazandıkları hak ve maaşlar, YHS grubu memurları çoktan geldi geçti! Kamu kurumlarında ekonomik ve psikolojik dengesizlikler yaygınlaştı. İş huzuru bozuldu.

Memur maaşlarının ülke genelinde düşmesi aynı şekilde emeklilerin de geçim sıkıntısı yaşamasına neden oldu. Asgari ücretten düşük emekli maaşı alan büyüklerimiz var! Asgari ücretlerde yapılan zamlara ve piyasada tırmanışa geçen fiyatlara bakılınca, bu yılın başında memur ve emekliler için yapılan yüzde 30'luk zammın etkisi saman alevi gibi kısa ve cılız kaldı! Hükümetin bütün çağrılara rağmen memur ve emeklilerini sefalete itmesi anlaşılır bir durum değildir. TÜİK makyajlı enflasyon verilerinin bile saklayamadığı bir gerçekle karşı karşıyayız! Kamu harçları ve vergilere gelen yüzde yüzün üzerindeki zamlar da bu gerçeğin ispatıdır. Zorunlu araç ve asansör muayene ücretlerine yapılan faş zamlar bile dikkate alındığında gerçek durum sansürsüz görülebilecektir.

İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin dışında, şimdilerde deprem bölgesindeki kentlerde tırmanışa geçen ev kiralari da yaşanabilir olmaktan çıkmıştır. Asgari ücretin üzerine çıkan kiralar karşısında Hükümet yetkililerinin altı boş tembih ve ayıplama ifadelerinin dışında bir gelişme veya önlem alınmamış, insanlar açgözlü piyasa fırsatçılarının olmayan insafına terk edilmiştir! Büyükşehirler memurlar için adeta sürgün yerine dönmüştür. Üst makamlara verilen büyükşehir gösterge farkları daha yüksek oranlarda alt seviye memurlar için de mutlaka verilmelidir.

Aynı kurumda aynı işi yapan ama unvanı karmaşık, maaşları dengesiz kamu personeli bulunmaktadır. Ayrıca devletin bizzat kendi çıkardığı mevzuatın arkasından dolanircasına meşrulaştırarak yaygınlaştırdığı, hakka ve hukuka uymayan, mensuplarını mağdur eden, mesleki değer ve haysiyetlerini yok eden ücretli öğretmen/ekdersli meslek elemanı/fahri hoca/usta öğretici/EYS antrenörü gibi kadrosuz köleden beter, izin hakları verilmeyerek sefil edilen, emeklilik hakları eksiltelen, kısaca ücretli denilen kamu adına yüz karasına dönen personel grubu da vardır!

Düşünebiliyor musunuz? Öyle kamu personelimiz var ki; Öğretmen unvanı verip derslere sokuyoruz ama öğretmen kimliği vermeyip öğretmenevinden hizmet almasını bile yasaklıyoruz! Depremden zarar gören öğretmen listelerine adlarını yazmıyoruz ama terörden şehit olunca okullarımıza isimlerini veriyoruz! Meslek öğretirken Usta Öğreticilere Hocam Allah razı olsun diyoruz ama özlük haklarına gelince siz kimsiniz diyoruz! Kur'an öğretmesi için çocuklarımızı Fahri Hocalara emanet ediyoruz ama meşru kadrolarını vermekten ısrarla imtina ediyoruz. Aile Bakanlığındaki hemen her işte kadın-erkek meslek uzmanlarını çok düşük ekders ücreti tabanlı maaşla çalıştırıyoruz, halkımıza aile desteği vermelerini istiyoruz ama kendi aileleri için ölüm, hastalık, doğum, süt gibi izinleri vermiyoruz! Aralarında Milli sporcularımız da bulunan, gençlerimizi sporla tanıştıran EYS Antrenörlerimizi tepe tepe kullanıyor ama en basit kadro ve özlük haklarından mahrum bırakıyoruz!

Bir kısım taşeron personelimiz de var ki durumları yedi düvel destan olur! Taşerona kadro denilerek ilan edilen ama ne yazık ki Belediye Şirketlerinde sahipsiz işçi kalan kardeşlerimiz var. Kadrosuz işçilere kıyafet verilerek yasalara aykırı şekilde çakma İtfaiye, çakma Zabıta gibi çalıştırılan, görevde şehit olduklarında düz ölü sayılan dertli taşeronlarımızdır onlar. 1000 yıllık sağlıkçıları bile mesleğinden koparıp ASM Grup Elemanı ucubesine çeviren tuhaf uygulamalarımız var! Taşeron derdinin girmediği kurum neredeyse yok gibi.

Güvenlik kuvvetlerimiz arasında mağdur kalan, kendilerini yeterince ifade edemedikleri için göz ardı edilen kahraman Güvenlik Korucularımız ve Uzman Çavuşlarımız var mesela. Onların durumunu da ayrı yazılarda işleyeceğim kısmetse.

Özetle söylemek gerekirse, kamuda çalışan ücretli, taşeron, memur tüm personelin kapsamlı bir reform ile standart hale getirilmesi, maaş seviyelerinin eğitim, deneyim, liyakat ve hiyerarşik düzene göre yeniden yapılandırılması, çalışan memurların ve emeklilerin asgari ücret karşısında eriyen maaşlarının acilen iyileştirilmesi gereklidir. Devlet kendi personelinin hakkına riayet etmez ve koruyamazsa halkından ne kadarını bekleyebilir?

Kamu Hizmetleri Çakma Kadrolarla Yürütülemez!



Milletimizin, hemen her iş ve süreçte en kolay ve kestirme yolu bulup çıkarma yeteneği, bürokrasi üzerinden kamuya sirayet edince kötü ve bulaşıcı bir hastalığa dönüşüyor!

Mevzuat zorluğu ve karar alma süreçlerindeki uzamalardan sıkılan bürokratlarımız, özel şartlara binaen verilen ruhsatları bağlamından çıkararak adeta takla attırıyor ve devletin kendi kurallarına karşı by-pass yolları açıyorlar!

Bunun en tipik örneğini Aile Bakanlığında görüyoruz! Yetiştirme yurtlarındaki evlatlarımızın eksik kalabilen derslerine dışarıdan takviye için düşünülen ekders ücreti karşılığı geçici öğretmenlik hizmeti ruhsatını altüst ederek; hemşire, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, büro elemanı gibi farklı mesleklerden personeli 8-5 mesai sistemine göre istihdam ediyorlar! Görüntüde sadece ekders hizmeti yer aldığından normal maaşlarını vermiyor, izin ve rapor gibi en temel çalışan haklarını kullandırmayıp büyük bir emek sömürsüne, modern zaman köleciliğine imza atıyorlar!

Ekdersli, ücretli, fahri hoca, usta öğretici adları altında devletin kendi kurallarına ve İş kanunu ruhuna aykırı uygulamaları Milli Eğitim Bakanlığının okul ve Halk Eğitim Merkezlerinde, Diyanetin Kur'an Kurslarında, Gençlik ve Spor Bakanlığının EYS Antrenörlerinde de görüyoruz! Bu grupların hepsi iş güvenceleri olmadan, mesleklerinin izzet ve şerefine yakışır seviyede kadrolu memurlar gibi maaş alamadan, yıllık izin, doğum, süt, ölüm, hastalık gibi en temel izin ve rapor haklarından mahrum şekilde, mobbing baskısıyla çalışmak zorunda bırakılıyorlar! Devletimiz Ücretli Öğretmenlere yetki verip çocuklarımızın başında sınıfa alıyor ama öğretmen kimliğini teslim ederek Öğretmenevi gibi tesislere girmesini uygun bulmuyor! Güya geçici ihtiyaçlar için tahsis edilen bu statüden 20 yıldır çalışıp emekli olacak kadar uzatılanlar var! Üstelik emekli bile olamıyorlar, çünkü prim günleri aşırı eksik kalıyor! Anlayacağınız bu kadroların hepsi "çakma" çözümlerle hem saygınlığını yitiriyor hem de mensuplarını

aşırı derecede mağdur ediyor!

Kamuda çakma memur çözümleri ile iş yapmanın en yaygın şekli taşeron sistemidir! Sizin normal kıyafetiyle tam yetkili sandığınız İtfaiye, Zabıta, Hemşire, Ebe, Mühendis gibi arkadaşlar aslında imza yetkileri, iş güvenceleri, kanuni sorumlulukları tam olmayan çakma memurlar olabilir! Zabıta olarak görev yaparken müdahale ettiğinde vatandaşa karşı yetki aşımında bulunan, can güvenliği risk altında görev yapan zabıta var! Bizzat hazırladığı projenin altına yetkili olarak imza koyamayan mühendis olur mu?

Taşeron sistemi, neredeyse insanlık tarihi kadar eski olan ebe-hemşirelik mesleklerini dahi değersizleştirerek, ASM Grup Elemanı adıyla kimliksiz bir ucubeye çevirmiştir! Sağlık Bakanlığı asli görevi olan sağlık hizmetini Aile Hekimlerine taşeron sözleşmesiyle devrettiği gibi, sağlık hizmetinde çalışacak olan ebe, hemşire, büro elemanı gibi meslek mensuplarını da ASM Grup Elemanı adıyla alt taşerona bağlamış, tamamını Cari Giderler çuvalına tıkmıştır! Yılların sağlık personeli artık sağlıkçı bile değil Grup Elemanı adıyla çağrılmaktadır. Böyle olunca işyeri huzuru ve mesleki saygınlık kalır mı?

Taşeron sistemi kamunun her yerinde çalışanlar için birer facia tablosuna dönmüştür! Çakma kadrolar şeklinde istihdam edildikleri için mesleki görev ve yetkilerini tam icra etmeleri asla mümkün olmamaktadır. Mesela karayollarında bütün asli iş ve görevleri yaptıkları halde işçiler fiilen yok sayılmakta, hak ettikleri özlük haklarından mahrum bırakılmakta ve "müşavirlik" ihaleleri altında emekleri ziyan edilmektedir.

Çoğunluğu Belediyelerde olmak üzere taşeron kadro hastalığından mustarip 873 bin personel olduğu söyleniyor. Hemen her bakanlık ve kurumda olmakla beraber, aşağıdaki başlıklarda toplanıyorlar:

Madde 83 /2 numaralı alt bendi Danışmanlık, HBYS, Çağrı Hizmetleri,
Madde 127 yüzde 70 engeline takılanlar,
Madde 24 Belediye şirket çalışanları ve il özel idareler,
2019 yılında işten çıkartılan belediye şirket elemanları ve sözleşmeli memurlar,
Madde 18: 4 Aralık mağdurları,
Sağlık Bakanlığı ASM Grup Elemanları
Vakıfbank güvenlik personeli

Gördüğümüz gibi taşeron şartlarının korumasızlığından dolayı 2019 yılında işten çıkarılan sözleşmeli Belediye işçi ve memurları da var. Siyasetin kavgasına kurban edilen emekçilerden bahsediyoruz. Bu insanların işlerine bir şekilde geri alınacakları sözü Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından bu yılın Ocak ayında ilan edilmişti. Hepsi umut ve endişe ile bu sözün yerine gelmesini bekliyor.

Taşeron sistemi nitelikli kamu hizmet meslekleri için kötü ve zararlı bir hastalıktır! Hizmetin sağlığını, kalitesini ve güvenilirliğini düşürür. Vatandaşın muhatap olduğu kişi ile belgede imzası olanların aynı olmadığı sahtecilik kokan şaibeli işlere yol açar! Bu usul kamu meslekleri için derhal terk edilmelidir.

Kadim devlet geleneğimize çakma ve yetkisiz kadrolarla hizmet vermek yakışmaz. Devletimiz, hizmetini gördürdüğü taşeron veya ücretli tüm personelin hakkını tam olarak verebilecek güçte ve zenginliktedir Elhamdulillah! Basiretsiz bürokratların insan onur ve haysiyetiyle uyuşmayan cin fikirli vicdansız çözümlerine, yetki verdiğimiz siyasiler artık kulak tıkamayı ve doğru usulle çözüm istemelerinin zamanı çoktan gelmiştir!

Emek Sömürüsü Yapan Kamu Olunca Kime Ne Diyelim?



Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yaklaşık 22 yıldır süregelen ücretli öğretmenlik modeliyle yapılan haksızlıkları önceki yazılarımda işleştirdim.

Henüz bilmeyenler için kısa bir özet geçerseniz; Ücretli Öğretmenlik, aslında beklenmeyen ani ve acil durumlar nedeniyle öğretmensiz kalan öğrencileri mağdur etmemek için bölgede bulunan öğretmen adaylarını, onlar da yoksa en yakın kişileri ders saati ücreti karşılığında eğitimde geçici görevlendirme için taşra teşkilatına verilen idari bir ruhsattır.

Ancak; Milli Eğitimin yeterli sayıda öğretmen alımına gitmemesi ve ataması yapıldığı halde çeşitli nedenlerle göreve başlamayan öğretmenlerin olması yüzünden, giderilemeyen ihtiyacın da karşılanması gerekiyordu. Milli Eğitimin taşra teşkilatı, geçici bir çözüm olan Ücretli Öğretmenlik statüsünü alternatif bir istihdam modeline çevirerek her derdine derman gibi tepe tepe kullanmaya başladı! İl/İlçe Milli Eğitim ve Okul Müdürleri ekonomik(!) ve pratik bir çözüm buldukları, Veliler de çocukları öğretmensiz kalmadığı için memnun ve mesut oldular. Veliler ve öğrencilerin çoğunluğu Ücretli Öğretmenlerin yaşadığı sorunlardan habersiz şekilde eksiksiz hizmet almaya devam ettiler.

Öğretmenlik şartlarını taşıyan adaylardan; KPSS puanı yüksek olduğu halde kontenjan açılmadığından atanamayanlar, atanmış branşlarda yüksek rekabet nedeniyle dereceye giremeyenler vb. başta olmak üzere, Müdürlüklere başvurularından KPSS puanı, bölüm yetkinliği gibi kriterlerle (bazı yerlerde sosyal endikasyon dediğimiz torpille seçim iddiaları da var) seçilen öğretmenler ücretli sözleşmesi imzalayarak ağır şartlar ve yetersiz kazançlar sağlayan bu düzenin gönüllü kölesi oldular. Mesleklerini, çocukları ve memleketimizi sevdikleri için bile bile her zorluğa katıldılar. Öğretmen eksikliğini hissettirmeden, Milli Eğitim Bakanlığının aciziyetini belli etmeden, dağ-bayır uzak mecra dinlemeden gidip çalıştılar. Okullarımızdan Bayrağımızı indirmedi! Evlatlarımızın geleceğine ulvi bir emekle değer kattılar!

Ücretli öğretmenlerin ders saat ücretleri çok düşüktür. Haftalık 30 saat ödeme sınırları vardır. Metazor tutulan nöbetlerden ve rehberlik derslerinden ek ücret alamazlar. Ailede ölüm, hastalık, izin, resmi tatil

vb. herhangi bir nedenle giremedikleri derslerin ücretleri de kesilir. İlk defa 6 Şubat depremleri sonrasında verilen 2 haftalık arada ders ücretlerinin ödeme kararı çıktı. SGK prim günleri asla tam yatırılmaz ve emeklilikleri hayal olur. İş güvenceleri yoktur. Okul Müdürlerinin keyfi kararıyla veya ansızın gelen bir kadrolu atamasıyla sözleşmeleri feshedilir. Yarından itibaren derse gelmeyin denilir. Kış ortasında bile işsiz kalabilirler. Bu güvensiz zemin, yöneticilerin suiistimaline, tacizine ve mobbing gibi eziyetlerine davetiye çıkarır. Diğer öğretmenler kendilerinden daha aşağıda görür, selam ve sosyal etkileşimden dahi kaçınır. Veliler ve onlardan duyup gören öğrenciler saygısız davranır, dalga geçer. Öğretmenlere verilen maddi ve manevi haklardan faydalanamazlar. Zaman geçtikçe ailevi sorumlulukları ve maddi bağımlılığı da artan ücretli öğretmenlerin, koruma kalkanları iyice düşer, her şeye istemeden de olsa eyvallah demek zorunda kalır, çaresizlikten katlanırlar.

Bu fiili emek sömürsünün sadece Milli Eğitimde olduğunu sanıyordum! Meğer başka kurumlarımızda da aynı sancı ve sıkıntılar yaşanmış!

Milli Eğitim Bakanlığının Halk Eğitim Merkezlerinde emektar Usta Öğreticilerimiz, Diyanet İşleri Başkanlığında fahri Kur'an Kursu hocalarımız, en tuhafı da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında çok sayıda meslekten çalışanlarımız aynı sömürü düzenine yakalanmış biçareler gibi dert yaşıyorlarmış! Şartlarında küçük farklar olsa da hepsi ortak ücret yetmezliği, eksik SGK primi, iş güvencesizliği, ölüm ve hastalık gibi hallerde dahi kesilen ücretler gibi sorunlarla yüzleşiyorlar.

Milli Eğitim ve Diyanet'in öğretmen, eğitmen, usta öğretici gibi eğitim odaklı sömürsünü anladım da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının psikolog, sosyolog, büro memuru, sosyal hizmet uzmanı, öğretmen, hemşire gibi temel meslek gruplarından 2800 kadar insanı, neredeyse 17 yıldır acımadan sömürdüğünü duyunca çok şaşardım! Hadi canım o kadar de değildir desem de Aile Bakanlığının taşra teşkilatının hemen her biriminde bu personeli tepe tepe kullandığını, önemli komisyon ve kurul gibi yerlerde dahi görev verdiğini öğrendim. Bakanlığın temel felsefesine kökten zıt kalan bu köleci zihniyetin, nasıl olup da bunca yıldır sürdüğünü anlamak mümkün değil! Zulmeden, sömüren, yetkisini kötüye kullanan Devletin Bakanlıkları ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi özel birimleri olursa, kime ne diyelim Allah aşkına!?

Sonuç olarak, saat ücretli ders veya hizmet alım şekli ancak kısa süreli ihtiyaçlar için makul ve gerekli olabilir. Aksi taktirde bizzat Devlet tarafından kaçak ve haksız personel istihdamına dönmüş olur. Devlet böyle yaparsa özel sektör geri kalır mı? Bu sömürüden onlar da cesaret alıp ileri gitmez mi? Tüm Bakanlık ve kurumlarımızda ücretli sistem için bir süre ve şart kısıtlaması getirilmelidir. Bu zamana kadar emekleri sömürülen ve mağdur edilen öğretmen veya personelin de liyakat esasına göre asli kadrolarına atamaları yapılmalıdır. Bu atamalar normal KPSS atama kontenjanlarından bağımsız yapılmalı ve zaten temsilen çalıştıkları kadrolar odaklı olmalıdır. Atamaya uygun olmayanların SGK eksiklerini tamamlama vb. iyileştirmeler ile en kısa sürede kurumlardan ilişkilerinin kesilmesi, hizmet akışını aksatmadan yerlerine atamaların yapılması sağlanmalıdır.